

VĚSTNÍK

SPOLEČNOSTI ANNY PAMMROVÉ

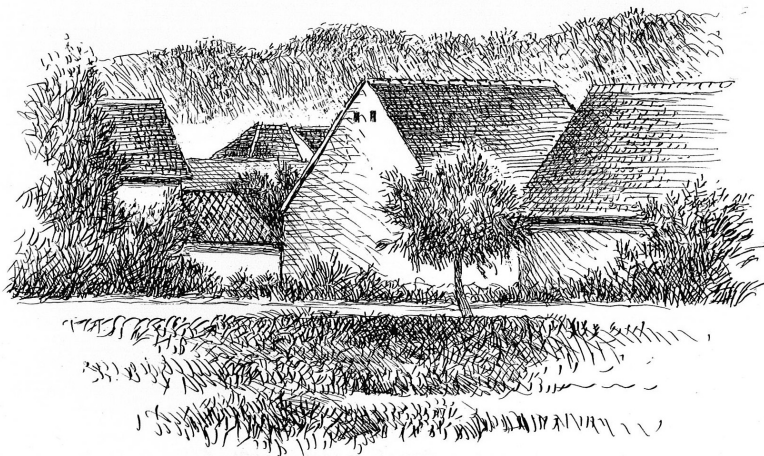

Dva naši letošní významní jubilanti MUDr. Julie Štefflová a Ing. Václav Zábrš

58

TIŠNOV

Prosinec 2013

Stavení v sousedství drásovského mlýna

*Kresby v tomto čísle Věstníku jsou od Pavla Adamce
a mají název Co se do knihy nevešlo*

Milí přátelé,

úvodník tohoto čísla se miji svým posláním. Jednak nepředkládá přehled témat, což se od něj očekává, a také nedýchá vánoční náladou. „Za všechno může čas,“ zpívá se v jedné populární písni. Předkládaný text uvedeme obměnou refrénu: „Za všechno může podzim.“ Dva vlídné podzimní měsíce - září a říjen - přinesly totiž několik významných výročí, především radostných. Připomeneme tři – ing. Václav Zábrša (1. 9. 1933), dr. Julie Štefflová (10. 10. 1923) a Stanislav Bělík (28. 10. 1919). Všichni naši jubilanti jdou pammrovskou cestou téměř od počátku a zůstávají aktivně věrní našemu společenství. Platí to zejména o obou oslavencích, paní doktorce Štefflové děkujeme za morální podporu, je s námi, když jsou cesty z Brna do Tišnova pro ni už obtížné.

Připomeneme si i výročí smutné. V půli října, když se sýkořské lesy pokryly zlatorudou vlajkoslávou, přišly naléhavé vzpomínky na Miloše Herzlíka, dnem jeho odchodu byl 17. říjen 2011. Jsme spolu opět na chlumu nad Křížovicemi a do očí vstupuje jedno z nádherných panoramat Svratecké pahorkatiny. Projíždíme podél luk s lampičkami očunů a při okrajích úzkých silnic zahlédneme v trávě potřhané korále jeřabin. Náš průvodce vnímal prostou, ale naléhavou krásu Vysočiny nejen očima, ale celou bytostí. Do paměti zapadla jako kamínek ze skály nad temnou vodou náhonu na Prudké Milošova doslova poetická věta, kterou pronesl, když se na čelním skle auta zachytil lipový lístek: „Zlaté srdce.“

Vraťme se ještě na chvíli do podzimního Tišnova. I jindy šedivé kouty vyhlížejí jako na renesančním obraze a na rušné Brněnské ulici překvapí nevšední krásou sakury nabízející až neuvěřitelné barevné odstíny od zlaté přes červenou až k sytě fialové. S očima ještě plnými té barevné záplavy opouštíme Tišnov a za několik minut jízdy projíždíme milou vískou Štěpánovicemi. Široká niva Svratky není sevřena souvislými pásy listnatých lesů, ty jí spíš objímají. Tady vypadla podzimu paleta z ruky a jeho barvy se rozlily po všech listnatých úbočích až po Nedvědici. Krása Vysočiny zde nabírá dech a stává se inspirací především výtvarných umělců. Ve Štěpánovicích žijí dokonce celé rodiny orientované tímto směrem - byli to např. manželé Ranní a jejich synové, členy naší Společnosti byli ještě nedávno oba manželé Bortlíkovi.

Celá ta podzimní barevnost souzní se vzpomínkami na paní Věru Bortlíkovou, jejímiž hlavními výtvarnými motivy byly květiny a stromy. Tiziánově zbarvené aleje se nám otvíraly na jejích obrazech vystavených letos v době blížícího se podzimu v tišnovském Jamborově domě. Když jsme procházeli třešňovými sady na stráních poblíž Synalova, jako bychom vstupovali do obrazů paní Věry, tiše a jemně padající listy připomínaly její hlas, její skromnou, vstřícnou a mírnou povahu. Chybí nám stejně jako Miloš a všichni ostatní přátelé, kteří už se procházejí jinými alejemi.

Na závěr přejeme našim jubilantům ještě mnoho podzimů tak výrazně barevných a trpce vonících, jako byl ten letošní. I když se vám tyto řádky dostávají

do rukou v čase předvánočním jedna sloka básně Františka Halase Podzim připomene dny vzájemné pospolitosti víc než naléhavě.

A vyplat' kovy listí svého
mne ze dnů odraných
a zbav mne všeho bázlivého
bych jiné v sebe vdých

Jménem výboru Společnosti Anny Pammrové vás zdraví
Vlasta Urbánková

Momentka z vernisáže výstavy naší bývalé členky paní Věry Bortlíkové

ROZCESTÍ

(malířce paní Věře Bortlíkové – 2009)

Kterou cestou jsi se dala
a kde její konec byl?
Rokle jedna tmavá byla
a rostl v ní devětsil.
Ty ale za SVĚTLEM ses dala
lákal tě jeho jas a mír.
Jak voda v sněhu zakletá
vsákla jsi se v rodnou zem.
Co krásy květů spočinulo
rukou tvojí v pastelech
co radosti jsi darovala
než tvoje duše oněměla
v korunách stromů
co vánku dech.
Snad jiný rozměr dopřeje ti
navrátit se v tento svět
ve vůni jara na paletě
a něžných křídlech vlaštovek.

Báseň *Rozcestí* v přednesu autorky, paní Evy Vodičkové, zazněla na vernisáži výstavy obrazů a kreseb malířky paní Věry Bortlíkové 20. července 2013 v Jamborově domě v Tišnově. Sál galerie byl zaplněn nejen rodinnými příslušníky, ale také mnoha přáteli a obdivovateli něžných kreseb a pastelů.

V dalších týdnech trvání výstavy - do 1. září - se přicházeli potěšit pohledem na krásné kytice, na stromy v proměně ročních období a na zádumčivou krajinu kolem Svatky a Štěpánovic ti, kdo dílo paní Věry znají i ti, kdo se s ním setkali snad poprvé. Žádný z návštěvníků však nemohl zůstat nedotčen jasmem a harmonií vycházející z obrazů. Zdánlivě prosté kytice polního a lučního kvítí provoněly okolí. V zákrutách cesty k Borači bylo slyšet tiché šumění vody nedaleké Svatky. V korunách pokroucených stromů bez listů fičel studený vítr a dopadaly kapky deště.

Malířka sama byla ke své práci velmi kritická. Řada pastelů je zachována jen díky velkému pochopení jejího manžela akademického sochaře Petra Bortlíka. Obrazy, které malířka chtěla zničit zachránil, nechal náležitě zapaspartovat a teprve po čase paní Věře ukázal. S odstupem je i ona uznala za kvalitní.

Kreslení, malování, tvorbě drobné keramiky a šperků z přírodních materiálů se paní Věra věnovala od mládí. Absolvovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně a do prvního zaměstnání nastoupila v Ústředí uměleckých řemesel v Kunštátě. Po sňatku v r. 1952 se manželům narodily čtyři děti. Jejich výchově a starosti o domácnost se věnovala s velkou péčí a láskou. Na uměleckou tvorbu proto mnoho času nezbývalo. Jak vzpomíná její manžel, doma bylo stále ve vázách několik kytic těch nejprostších květů a jejich zachycení v kresbách a pastelech patřila každá volná chvilka. Když děti odrostly a paní Věra už byla v penzi, času na celoživotní zálibu přibýlo, chodila po okolní krajině s krabicí pastelů a za každého počasí kreslila a malovala.

Citujeme z článku V. Jičínské, který v době výstavy vyšel v Tišnovských novinách č. 8/2013, slova Petra Bortlíka: *„I když svoje obrazy vytvářela podle skutečnosti, nikdy se nesnažila o přesné zachycení reality. Chtěla dosáhnout harmonické barevnosti a vyváženosti kompozice. Často do nich promítala i svoje duševní rozpoložení a nálady a zřejmě proto mají zejména její krajiny a pohledy na koruny stromů zvláštní melancholickou atmosféru. Zajímala se o všechno krásné kolem sebe, hlavně o přírodu a milovala hudbu.“*

Dovolím si uvést osobní dojem z výstavy. Nesmírně hluboce na mne zapůsobily tři tužkou kreslené dívčí portréty lehce orámované jemným květinovým dekorem. Jsou to poslední práce malířky, která věděla o své velmi těžké nemoci a statečně ji přijala. Kresby vznikly za velice obtížných vnějších podmínek – na nemocničním lůžku.

Nelze si nepoložit otázku: Kdo vedl malířčinu ruku v posledních dnech ba hodinách její pozemské pouti? Čí vážné tváře projasněné vnitřním klidem se na nás dívají? Bylo snad umělkyni dáno nahlédnout už tam, kam my ještě vidět nemůžeme...?

*Text Jana Pammrová
Foto Miroslav Cecava*

NOVÁ ŘÍŠE - Otokar Březina, Jan Lukáš Kracker, Anna Pammrová

Pavel Adamec

(Následující text vznikl na základě dojmů z návštěvy kláštera a kostela sv. Petra a Pavla v Nové Říši. Je montáží citátů různých autorů např. Petra Holmana, Radovana Zejdy, Bohumila Jirouška, Josefa Pěnčíka a úryvků z díla a dopisů Otokara Březiny a Anny Pammrové.)

Nová Říše je městečko položené na zvlněném terénu Dačické kotliny v jihozápadním cípu Českomoravské vrchoviny. Když jsme přijížděli do těchto

míst, nad krajinou se vznášela bohatě tvarovaná, poledním sluncem prosvětlená oblaka. Byla velmi podobná těm, která jsme záhy spatřili na Krackerových freskách, které pokrývají strop klášterního kostela sv. Petra a Pavla v Nové Říši. Sedíme v kostelní lavici, představujeme si, že přesně tady sedával básník Otokar Březina a v rozjímání hleděl stejně tak jako my vzhůru a za těmi oblaky tušil **nekonečnost vesmíru**.

Oblaky setměly západní slunce. A duše má ptala se větrů: /Jsou to oblaky přicházející nebo odcházející?/

O. B. *Větry od pólů, Příroda*

*Vzdaloval se lákavé záře světél blízkých, snad se obával, že by je nemohl vroucně pak obdivovati. Pokorný vyznavač **Sil vesmírných** se neosmělil dosytiti svou mysl paprskem, k němuž ji pozvedal. Neprofanoval hrubým dotekem zřídla, jejichž tajemné hudbě z povzdálí vážně naslouchal.*

A. P. *Mé vzpomínky na Otokara Březinu*

Snad tato poslední věta vystihuje i podstatu vztahu Otokara Březiny a Anny Pammrové za jeho života i po jeho smrti. Ani ona nechtěla profanovat, rozměšňovat a přežvýkávat jeho dílo, jak se namnoze dělo ve vzpomínkách a črtách jejich současníků.

Mé setkání s Otokarem Březinou jest a zůstane záhadou, démonickým otazníkem... Hvězdopravec by snad usoudil, že stalo se tak pod vlivem dvou planet a sice těch nejvzdálenějších v soustavě dosud probádané. Podle astrologie fluidální složky bytosti budoucího mystika a symbolisty byly formovány Neptunem, moje složky Uranem... naše netělesné zárodky vznikly asi patrně tak daleko proto, aby cesta před vtělením na zeměkouli byla obtížnější...

A. P. *Mé vzpomínky na Otokara Březinu*

Po ročním působení v Jinošově nastoupil Václav Jebavý na obecnou školu do Nové Říše. Zde se nositel pseudonymu Václav Danšovský „přerodil“ 16. prosince 1892 na Otokara Březinu, když k jeho básním Chvála samoty, Smutek západu a Modlitba večerní nedošel do redakce časopisu Niva včas dopis s pseudonymem a redaktor František Roháček mu přidělil nový, střížený podle tehdejší módy. I když se básníkovi nelíbil, byl přemluven, aby si ho z praktických důvodů ponechal. V Nové Říši napsal Březina prakticky celé básnické dílo – pět knih poezie, která patří k vrcholům lidské duševní tvorby. Kromě toho ještě sedm esejů z knihy Hudba pramenů. Otokar Březina v Nové Říši lidsky nezakotvil. Učitelství bylo pro něho těžkou robotou, která vysílaje duši, ochromuje fantazii a pije sílu z organismu. Po pěti hodinách vyučování se vracel ze školy fyzicky i duševně vyčerpán. Večer při světle lampy usedal k psacímu stolu a začal žít druhý život, ve kterém zářilo jako nejvyšší božstvo umění. S vášnivou touhou po poznání neznámého, tajemného se přibližoval k jeho zářivým paprskům, opojen

skrytou hudbou slov, kouzlem metafor sestavovaných v rytmickém řádu mateřštiny.

Možná je příliš odvážné dávat do souvislostí pozdně barokní fresky Jana Lukáše Krackera a poezii Otokara Březiny. Ještě méně pravděpodobné je, že by fresky v novoříšském kostele sv. Petra a Pavla byly jednoznačně inspirujícími podněty pro Březinovu tvorbu. Ale přece! Působivost Krackerových fresek, které dodávají vnitřku kostela svrchované umělecké posvěcení, je nezpochybnitelná. Chráněný interiér je slavnostním jevištěm otevřeným do nebeských sfér. Kvetoucím světelně atmosférickým koloritem, vytríbenými prostředky už rokokového iluzionismu, obnovil malíř v závěru barokní éry ideu barokního „theatrasacra“. To vše nemůže zůstat pro citlivou duši umělce nepovšimnuto a je nemožné, aby podněty z rozjímání v tomto neobyčejném prostoru nepřešly, ať už vědomě či nevědomě i po dlouhých téměř 250 letech od vzniku maleb, do tvorby jiného umělce. Jestliže je baroko stylem pohybu, stylem okamžiku, stylem času a pro jeho obrazovou tematiku je charakteristické, že často znázorňuje pád, let a vůbec pohyb - platí to pro Krackerovy fresky v novoříšském kostele dvojnásobně. Na klenbě kněžiště malíř zpodobnil výjev Předání klíčů, t.j. Kristovo pověření Petra. Kristus pravil „Ty jsi Petr, ty jsi ta skála, na které zbuduji svou církev. Dám ti klíče království nebeského.“ – Petr klečí před Kristem, dostává od něj klíče, ostatní učedníci stojí kolem, na oblačném nebi se vznášejí andělé. Klenbu lodi pokrývá monumentální kompozice Obrácení sv. Pavla, který byl na cestě do Damašku oslepen náhlým světlem z nebe a přemožen spadl z koně. Mohutná oblaka zaujímají velkou část pomalované plochy a z nich vytrysklý svazek paprsků nebeského světla ostře osvětluje hlavní scénu sv. Pavla padajícího z koně. Na těchto freskách vidíme v hnědomodrých tónech s akcenty červené rozevlátá gesta a roucha pozemských i nebeských postav a sloupové stavby vznášející se až k nebesům.

*Oblaka s drápy ohnivými vyhnal z vod, schoulené v moři zářící hnízda,
vpadl do stáda opilých vůní a hlas jejich zakřikl hněvem bílého žáru,
ve varu světél rozkypěl barvy, žhavé je nastříkal v duše / a palčivým popelem okamžiků
posypal hlavy litujících.*

O. B. Svítání na západě, Ranní modlitba

*Odmlčely se větry, v poslušná zrcadla se shladily vody, / a hvězdy, jak
ohně hasnouce v studených vlnách svítících moří, / vřely a šuměly nade mnou,
neviditelné: / Světlo umírá jenom příchodem ještě většího světla, ještě většího,
většího světla.*

O. B. Větry od pólů, Příroda

Březinova poezie mířila od konkrétních věcí jinam – do vyšších vesmírných sfér. Ne nadarmo o něm Karel Čapek s úctou mluvil jako o „Starci nahoře“.

První dopis Otokara Březiny adresovaný Anně Pammrové byl zaslán z Nové Říše v roce 1889. Písemný styk s dívkou o několik let starší a duševně mnohem vyspělejší jej zprvu nelákal. Její první dva dopisy nechal dlouho bez odpovědi. Potřeboval však někoho, na němž by zkoušel výsledky svého intenzivního sebevzdělávání. Probíjel se k pojetí umění jako jediného smyslu života a přišel mu vhod určitý odpor, jehož přemáháním mohl upevnit svůj názor. Zprvu neosobně polemický tón dopisů však pozvolna polevoval ve své účelnosti a stával se důvěrnějším. Vytrvalá protivnice v myšlenkovém šermu se stávala básníkovi bytostí po matce nejbližší. Po přerušení korespondence v letech Annina manželství se stal vztah dopisovatelů ještě vřelejší. Vyměnili si zatím úlohy. Z původní mateřské utěšitelky mladého pesimisty se stala trpící žena, kterou naopak utěšoval básník, který se ocitl ve tvůrčím varu. Stal se úžasně citlivým a pochopil, koho v ní našel – nerozpakoval se stále znovu dávat jí najevo, že se stala částí jeho bytosti. Mohla tak zcela v souhlasu s podmínkami Březinovy poezie zasáhnout do jejího růstu, stát se inspirátorkou. Působila na jeho kosmické pojetí ženy a přispěla k posílení jeho smyslu pro přírodu.

Dopisy Otokara Březiny s Annou Pammrovou jsou zářivými obrazy dvou hlubokých duchů, zachycující každé hnutí, každé zajiskření tvůrčích myšlenek, pocitů bolesti, touhy, zoufalství i rozletu. Oba přátelé si uložili osamění a odříkání – můžeme uvažovat o tom, že ani žádná milostná poezie nevydala takové skvosty jako tyto listy vzácných myslitelů... V jednom z dopisů píše v roce 1896 Otokar Březina Anna Pammrové z Nové Říše: „*Nepovídám, že studium některých děl starších literatur a mystických děl středověkých, které jsem měl příležitost studovat ve zdejších klášteřích, proběhlo mou duší bez významu.*“... V posledním dopise z Nové Říše /7. 8. 1901/ O. B. sděluje A. P.: „*Od 20. srpna nebudu již v Nové Říši. Budu zůstávati v Jaroměřicích. Naleznu-li tam, po čem tolik toužím, tišší práci a více volnosti pro svá studia, nevím. Zde jsem v poslední době svým povoláním tak trpěl, že jsem byl nucen učiniti tento pokus, zdali bych na měšťanské škole mohl pracovati bez těžkého rozčilování našich barbarských, přeplněných škol.*“

Po smrti matky se básníkovi stala Anna Pammrová jedinou ženou, se kterou rozmlouval ve svých snech a které věnoval báseň nazvanou Vzpomínka ve sbírce Tajemné dálky. Posteskla si, že plně básni nerozumí. Doporučoval jí, aby se při četbě jeho poezie nevázala na slova – ať nechá duši snít v okamžiku, kdy mizí vše hmotné a čas a prostor nezatmívají zraků. V snění, že je půvab věcí smutných, marných a vzdálených... Básníková „věčná touha“ po harmonizaci všech protikladů života a umění, touha obsáhnout svět v totalitě proměn a dobrat se původní jednoty veškerého kosmického bytí, se stala myšlenkovým východiskem jeho tvorby... Březinův tvůrčí sen o blížícím se příchodu „jasného člověka tajuplného“ tohoto člověka vidí z kosmických perspektiv, aniž však kdykoliv ztrácí ze zřetele jeho stálou sounáležitost se zemí... Pokud se zdá Březinovo dílo někdy „nesrozumitelné“, je to jen tím, že se náhle ve vesmírné noci osvětlené polární září a prováté extatickým větrem nahromadí stříbrné kry metafor a zadrží průzračný proud básnivosti. Ale po chvíli se překážka uvolní a verše plynou dále

k nekonečným mořím, v nichž se slévají nejvyšší schopnosti lidského ducha. Můžeme být hrdí, že jsme prostřednictvím díla Máchova, Nerudova a Březinova vstoupili do vesmíru svými nadějemi a kosmickými písňemi. Mnohem dříve než se to v mezihvězdném prostoru začalo hemžit technickými kovovými tělesy. Otokar Březina v básních Kolozpěv srdcí a Zpívaly hořící hvězdy ze sbírky Ruce nám sděluje:

*Stále stejným /zdvihem a klesáním křídel,/v polohách vyšších a vyšších/
opakovaným, /nad tíží země/ vítězí nádherná letu... Každou vteřinou, vždy na svém
místě /v mystickém tanci světů/ kroužíme kosmem.*

UTONULÝ MLÝN V MAHENOVĚ PAMÁTNÍKU

Ludmila Adamcová

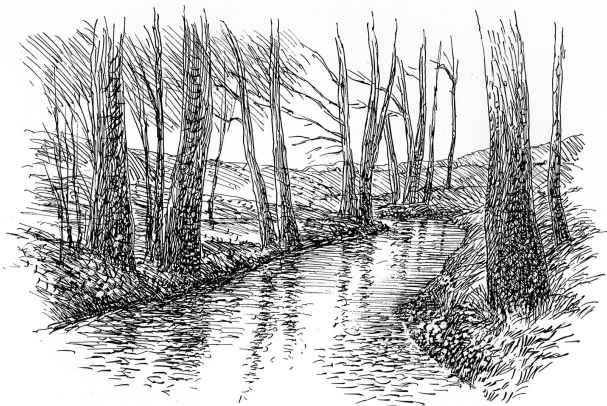
Ve středu 25. září 2013 se v Mahenově památníku v Brně uskutečnilo klubové setkání Společnosti Anny Pammrové nad vzpomínkovou knihou Vlasty Urbánkové *Utonulý mlýn – Jak se žilo v Drásově v minulých stoletích*. Návštěvníci zcela zaplnili sál – po úvodním slově autorky promluvil o tvorbě Vlasty Urbánkové a o ilustrování její poslední knížky Pavel Adamec. Mimo jiné uvedl, že předností textu je nekomplikovaný způsob sdělování faktů, čtivost s občasným poetickým podáním – je to čistý hlas prostého vyprávění o někdy zcela všedních věcech a zážitcích. Je to hlas, který doslova pohladí a to není málo. Dále hovořil o kresbách, které text provázejí a chtějí organicky s tímto textem splynout. Převážnou část jeho vystoupení zaujala citace vybraných pasáží zmíněné knihy, které se svým obsahem vztahují k určitým kresbám. K tomu uvedl: „Kreseb je v knize celkem dvacet dva a není zde možné ke každé uvést příslušný úryvek – vybral jsem proto pouze některé, které jsou podle mě typické a vypovídají o způsobu autorčina vyprávění. Od poklidného líčení každodenní reality venkovského života, k poetickým popisům krajiny, přírody a některých událostí, až k dramaticky vypjatým příběhům!“

Ve druhé části podvečerního setkání hovořil Jan Lacina o přírodě a krajině, která je jevištěm děje knihy Vlasty Urbánkové. Bylo to poutavé vyprávění významného znalce přírody Tišnovska, který se botanickému a ornitologickému výzkumu této oblasti věnuje několik desítek let. Ke krajině v okolí Drásova mimo jiné uvedl: „V široké sníženině Boskovické brázdy východně od Tišnova pojedete do otevřené polní krajiny, kráčíte mezi rozlehlými obilništi. Uprostřed mírně zvlněných monotónních polí se táhne barevně i tvarově pestřejší pruh. Střídají se v něm skupiny stromů s květnatými ladi, travnaté výkopy s keři zarostlými náspy. Jedná se o opuštěné těleso „říšské“ dálnice rozestavěné za války. V druhově chudých polích vznikl samovolně životem mnoha rostlin a zvířat kypící biokoridor, skutečná čára života. Od Moravských Knínic vás vedla kolem

čebínské vápenky, Malhostovic a Drásova až ke Všechnovicím tam, kde jsou dosud na úpatí Žernovické hrásti patrné terasy po středověkých vinicích. Královna Konstancie prý dokonce přivezla právě odtud víno na korunovaci svého syna Václava.

Po révě tu už dávno není ani stopy. Ani po lůmcích, v nichž dávní kameníci vybírali červený pískovec na stavbu kláštera Porta Coeli, již není vidu – byly u Drásova zavezeny odpadem.

Několik dotazů přítomných přešlo volně v družné rozhovory ve skupinkách, které uzavřely příjemný podvečer v Mahenově památníku.

Potok Lubě poblíž místa, kde začínal mlýnský náhon

ANNĚ PAMMROVÉ VDĚČÍME I ZA VZÁCNÁ PŘÁTELSTVÍ

(K životnímu jubileu dr. Julie Štefflové a ing. Václava Zábrší)

Vlasta Urbánková

Když vzpomínám na seznámení s drobnou, štíhlou, stále usměvavou paní, kterou jsem si zvykla oslovovat domácky důvěrnou zdrobnělinou Linko, vybavuje se mi úsloví- Co se má stát, se stane. Bylo to už víc než deset let, co jsem opustila pomyslný stupínek před tabulí, když jsme se s Linkou potkaly. Na tom, že se to stalo, měla velkou zásluhu rodačka z mé domovské vísky Hana Rašovská, provdaná Hrašová. Dodnes míjím její rodný dům stojící blízko rušné komunikace, po níž pádí od Tišnova k Brnu nepřetržitý proud hřmotících vozidel všeho druhu.

Vybavuji si klidnější chvíle našeho dávného mládí. Tehdy jsem potkávala vysokoškolačku Hanu- urostlou, světlou dívku, která už tehdy směřovala k pedagogické dráze. Ta doba, kdy byl učitel synonymem nositele kultury, jako by odcházela s těmi vzácnými lidmi, k nimž Hana patřila.

Právě v době, kdy byla Hana ještě organizátorkou řady kulturních aktivit, do nichž zapojovala především své brněnské přítelkyně, vydala se s několika z nich na Tišnovsko, a to severozápadním směrem od našeho starobylého města. Byla mezi nimi i paní doktorka Štefflová, která poprvé vstoupila do prostoru obklopujícího žlutý domek nad hlubokým údolím řeky Bobrůvky. Od své průvodkyně se brněnské turistky dověděly, že zde prožila polovinu života Anna Pammrová. Tento výlet vzbudil zájem o osudy mimořádné, a přece téměř zapomenuté ženy u všech zúčastněných, dvě z nich vedl až do řad naší Společnosti. Vedle Linky to byla Draha Motyková, která se stala členkou SAP už v roce 2000, a od chvíle, kdy se s paní doktorkou poznaly, ji pravidelně doprovázela na cestách do Tišnova.

Začalo to přibližně v roce 2003, tenkrát bylo naší jubilantce 80 roků, což snad není potřeba vzhledem k následujícím souvislostem zatajovat. Ani taková věková hranice ji neomezovala v účasti na našich setkáních nejrůznějšího druhu. Společně jsme vnímali vzácnou možnost naslouchat významným literátům Petru Holmanovi, Jitce Bednářové, Jiřímu Kuběnovi, rádi jsme společně přivítali osobnosti spojené s brněnskou literární scénou - Věrou Mikuláškovou, Dorou Kaprálovou a opakovaně Alenou Blažejovskou. Nikdy si Linka nenechala ujít setkání v Mahenově památníku, naposledy koncem letošního září. Nikdy nevynechala každoroční zájezd, absolvovala jich plný počet. Když okolnosti dovolily, otevírala svůj zápisník a plnila stránky poznámkami což je velmi chvilýhodný zvyk. Autorka nesčetných záznamů se k nim stále častěji vrací, přišla doba kdy se už hůře pohybuje a nemůže být s námi při náročnějších setkáních. Listováním v zápiscích si připomíná okamžiky, které jsme společně prožili, a vrací se též k mnohým poznámkám o přečtených knihách. V zápisníku bychom našli také dojmy z řady výstav, třeba v lomnické synagoze nebo v tišnovském Jamborově domě.

Paní doktorka patřila k pravidelným členům výprav konaných s Milošem Herzlikem po nejhezčích koutech začínající Vysočiny- zajížděli jsme často do oblasti Svratecké pahorkatiny ukrývající půvabnou vísku Křížovice, jindy nás doslova pohltily lesy kolem Sýkoře. Mezi tato místa zaslíbená, zvěře a ptáků plná, zde citujeme Aloise Jiráska, patřila také chata na Kutinách, místo letních pobytů Linčiny rodiny. Byli jsme zde častými hosty stejně jako ve vesnici Brťovi poblíž Štěpánova, odkud pocházel její rod. Okouzlení přírodou- tou jemně zelenou jarní a zejména u nás na Podhorácku neuvěřitelně barevnou podzimní- jsme sdíleli všichni, když jsme se vraceli z nezapomenutelných výletů na tišnovské nádraží, odkud se Linka s Drahou vracely do pasti velkoměsta. Domov první z nich- dům s velkou zahradou na Rezkově ulici- byl však chaosu a hřmotu městské dopravy vzdálen. Tady poznáváme na každém kroku druhou tvář Linčiny lásky k přírodě-

stálou, doslova celoživotní péči zejména o květiny.

Výčet jejich druhů by zabral víc než celou stranu. Od časně jarních krokusů po narcisy, od letních gladiolů a růží po astry a jiřiny ohlašující podzim. Nejvíce péče věnuje však paní doktorka skalkám, jako by šla ve stopách Karla Čapka. Jeho Zahradníkův rok o tom vydává přesvědčivé svědectví. Odměnou za trpělivost jsou skalničkářům drobné, ale velmi půvabné kvítky, které u některých druhů tvoří celé koberce. Takové jsme viděli i na zahradě v Rezkově ulici. Radost lidí oddaných zahradničení je stěží srovnatelná s potěšením z jiných koníčků. Proto se nelze divit, že ani naše zahradnice nemůže odolat vábení svých křehkých svěřenců a pracuje pro jejich prospěch často ke svému neprospěchu. Utrpěla v poslední době několik úrazů, před nimiž ji okolí varovalo. Kdo však své zahrádce nedává srdce, nepochopí. Přejeme proto paní doktorce Štefflově radost z květin, milovaných knih a chvil rodinného života a těšíme se na setkání v pammrovském kruhu.

Životní jubileum ing. Václava Zábrší je dobrou příležitostí k tomu, abychom zalistovali v paměti a připomněli si, čím nás obohatil. Mnohostranné kulturní aktivity našeho místopředsedy sahají přes rámec pammrovského tématu, ale převážná většina se- třeba obloukem- Anny Pammrové a osobností jí blízkých dotýká. Nejvíce vzpomínáme na úctyhodný počet zájezdů. Bylo jich víc než 10, na jejich tématech jsme se obvykle dohodli společně, detailní náplň byla však věcí našeho průvodce. Mimořádně pečlivě zpracované trasy směřovaly nejčastěji na místa spojená určitým způsobem s Otokarem Březinou, v mnoha případech přímo, nebo zprostředkovaně i s Annou Pammrovou. To se týkalo nejen Jaroměřic a básnickova muzea, v němž je přítelkyni věnována jedna z místností jeho původního bytu, ale také několika pozoruhodných staveb, které se staly domovem Březinových přátel.

To byl případ tasovské vily Jakuba Demla, skvělého příkladu architektonické tvorby Bohuslava Fuchse, do které nás doprovodil básníkův pokračovatel Karel Švestka. Živě si vzpomínáme na návštěvu Bílkovy „chaloupky“ v Chýnově. Díky přátelství ing. Zábrší s pražskou znalkyní Bílkovou díla paní Zetkovou jsme procházeli sochařem do posledního detailu navržené stavby od pokoje k pokoji, od sochy k soše doprovázeni zajímavým výkladem. Pevná nit Březinova přátelství s Josefem Florianem nás zavedla do Staré Říše. Vstupovali jsme do rozlehlého stavení, které bylo domovem početné rodiny, ale také mimořádného nakladatelství, které dodnes nemá u nás obdoby, bylo to Dobré dílo. Měli jsme štěstí; při první návštěvě jsme se potkali s dvěma Florianovými dětmi Annou a Gabrielem, po druhé nám vyšel vstříc už jen poslední syn.

Vrcholem dodnes živých vzpomínek je setkání s Danielem a Jiřím Reynkovými. Stalo se to na začátku června roku 2004 při zájezdu do Petrкова, kdy

jsme se v časném ránu plném rosy uviděli tváří v tvář se syny pokorného služebníka poezie, který se také těšil přátelství Otokara Březiny. V dalším roce jsme směřovali do Havlíčkova Brodu, kde jsme s velkým zájmem naslouchali vyprávění Jiřího Reynka zejména o jeho rodičích. Otec byl nejen tichým, ale i skvělým básníkem, po mamince, francouzské básničce Suzanne Renaud, byla pojmenována čajovna na havlíčkobrodském náměstí, v níž jsme se s jejím synem sešli. V přízemí domu sídlilo nakladatelství její vnučky Veroniky Reynkové, v němž jsme našli několik knih Anny Pammrové. Máme také vzácnou příležitost těšit se blízkému přátelství Jiřího Kuběny, na jehož pozvání jsme opakovaně zajižděli na jeho dlouhodobé sídlo na hradě Bítově. Kolik významných osobností a jejich osudů jsme poznali především díky Václavu Zábršovi !

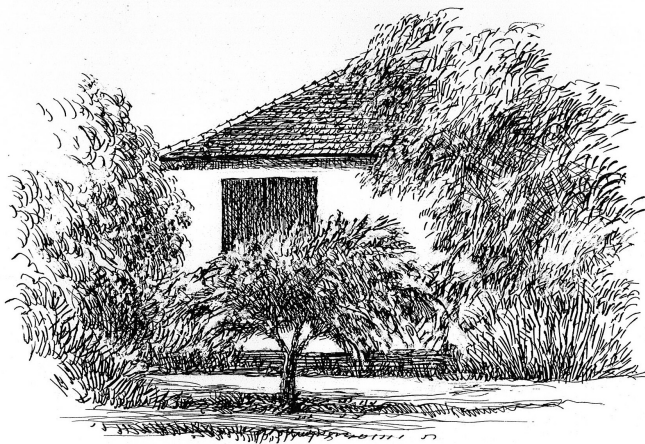
Další a další vstupují zprostředkovaně do našeho povědomí díky jeho badatelskému úsilí. Uved'me třeba obsáhlou stať v našem věstníku, v níž seznámil čtenáře s osudy žen, se kterými se přátelil Jakub Deml. Velmi záslužná byla jeho snaha nalézt co nejvíce informací o málo známém příteli Anny Pammrové, významném malíři a fotografovi J. A. Trčkoví, který byl především čelným představitelem vídeňské moderny. Ve Vídni se mu naskytla příležitost poznat malíře takového významu, jakými byli Gustav Klimt a Egon Schiele. Ing. Zábrša navázal kontakt s autorem televizního dokumentu o tomto u nás téměř neznámém umělci, získal jeho prostřednictvím kopii na DVD a po jejím zhlédnutí se vydal po Trčkových stopách na Tišnovsko. Ty vedou na místa ležící v rodném kraji našeho místopředsedy. Jsou to malé, ale půvabné vesnice Jilmoví, kde trávil J. A. Trčka doby svého mládí, a Moravecké Janovice, zde dodnes žijí jeho příbuzní.

Když jsme se octli v oblasti našemu jubilentovi nejbližší, nesmíme zapomenout na další inspirativní tradici. Poblíž rodného statku v Moraveckých Pavlovicích postavili manželé Zábršovi zahradní domek, kam jsme každoročně zváni. Nebývají to pouze přátelské návštěvy s výborným pohoštěním paní Zábršové, ale svého druhu bytové semináře, při nichž se hovoří buď o jednom významném tématu, jako bylo Holmanovo souborné vydání Korespondence O. B. nebo obsáhlé shrnutí badatelského úsilí Jitky Bednářové Josef Florian a jeho francouzští autoři. Jindy jsou na pořadu informace o kulturních událostech, především brněnských o zajímavých knihách atd.

Dlouhý výčet by představovaly jubilantovy aktivity spojené s Brnem. Za všechny jmenujme alespoň setkávání členů brněnské odbočky Společnosti Otokara Březiny, které probíhají pod vedením doc. Emila Černého v prostorách Rektorátu MU v Brně. Úzké vazby jej spojují i s brněnským rozhlasem, které vyvrcholily natáčením živého rozhovoru s redaktorkou Alenou Blažejovskou v souvislosti s jeho 80. narozeninami a též s 90. výročím zahájení rozhlasového vysílání. Ten zařadila autorka 5. října do Zelného rynku. Protagonista rozhovoru je pravidelným posluchačem nejen tohoto populárního pořadu, ale doslova „rozhlasovým člověkem“. O tom se lze dočíst v obsáhlé stati uveřejněné v minulém čísle věstníku.

Zatím jsme se jen okrajově dotkli jednoho z nejvýraznějších zájmů našeho čínorodého místopředsedy, a tím je historie. Už když jako chlapec zdolával nelehké cestování z odlehlé rodné vesky do tišnovského gymnázia, myslel zřejmě na studium tohoto oboru. Malý statek v nevelké vesnici byl v 50. letech překážkou ve studiu humanitního předmětu. Václav Zábrša se stal vodohospodářem, svou ne zcela dobrovolně zvolenou profesi však vykonával odpovědně. Ta ho zavedla několikrát i do ciziny, mimo jiné do Sýrie. Velkého ocenění si zaslouží ten směr historického zájmu, který vedl rodáka z Moraveckých Pavlovic k sepsání vlastivědné publikace o jeho rodišti a také o blízké malebné vsi Stříteži. Kráčí tak ve stopách někdejších kronikářů, kterým vděčíme za zachování paměti nejen jejich současníků, ale i mnoha minulých pokolení.

Doslova od dětství byl tento neuvěřitelný osmdesátník připravován do života prací v hospodářství a také zdoláváním značných vzdáleností rodné vesnice od míst jeho vzdělávání. V dospělosti ho čekala těžká zkouška fyzické i psychické odolnosti- vojenskou službu vykonával v oddílu PTP. Přesto si zachoval výbornou kondici, která přispívá značnou měrou též jeho intelektuálním aktivitám. Ať je mu obojí dopřáno po mnoho dalších let.

Drásovský mlýn – v těchto místech bývalo mlýnské kolo

MATEŘSKÁ ŠKOLA A ZÁKLADNÍ DEVÍTILETÁ ŠKOLA VÁCLAVA HAVLA VE ŽDÁRCI

Milada Škárová

Proč, kdy a jak k tomuto pojmenování došlo? Zasloužila se o to především paní ředitelka Mgr. Kamila Samsonová, která zde nastoupila na začátku školního roku 2011 – 12, tedy čtyři měsíce před smrtí Václava Havla. Přišla do Žďárce vybavena učitelskou praxí na různých moravských školách a také s inspirujícími znalostmi života a díla Václava Havla i Anny Pammrové. Pro návrh pojmenovat školu po Václavu Havlovi se jí podařilo získat učitele, školní děti i občany Žďárce a přiškolených obcí. Slavnostním vyhlášením, i když bez „oficiálních hostů“ byl zahájen školní rok 2013 – 14.

Už na 21. červen mi však přišla pozvánka k přátelskému setkání bývalých a současných zaměstnanců školy. Jeho první část se konala ve školní budově, která na konci 20. století byla téměř od základů až po střechu přestavěna a v současnosti je vybavena všemi vymoženostmi techniky i elektroniky včetně bezbariérového přístupu. Jeho fungování si 21. 6. 2013 vyzkoušela paní učitelka Marienka Brichtová, která ve své devadesátce žije v Tišnově a k velké radosti nás všech přijala pozvání na toto setkání. Do žďarecké školy totiž přišla v roce 1945, kdy jí na tehdejší obecné škole byla přidělena druhá třída, do níž tehdy chodil Václav Havel, tedy Venoušek či Věna, jak jsme mu všichni říkali a dodnes tak na něj vzpomíná paní učitelka Marienka.

Nepatřím k zaměstnancům žďarecké školy, avšak sedm roků jsem zde byla žákyní: čtyři roky ve škole obecné a tři roky na měšťance (1938 - 1945).

Žďáračččkou jsem se stala v roce 1934, kdy sem byl můj táta přidělen jako učitel češtiny a dějepisu a zároveň jako ředitel obou škol. Bydleli jsme v budově obecné školy v dolní části obce, postavené na farním pozemku u kostela sv. Petra a Pavla v roce 1796 jako jednotřídní a teprve po druhé přestavbě v roce 1893 se stala trojtřídkou s byty pro správce školy a podučitele. Navštěvovalo ji tehdy kolem 200 dětí nejen ze Žďárce, ale také z obcí vzdálených několik kilometrů. Svému poslání sloužila – v podmínkách dnes stěží představitelných – 203 roků, do roku 1999. Počet dětí ve třídách býval 50 – 80 a zdejší učitelé s nimi museli prožívat něco podobného, o čem na konci 19. století z vlastní zkušenosti píše v dopisech Anně Pammrové z Nové Říše učitel Václav Jebavý, tehdy již známý jako básník Otokar Březina.

Učit se ovšem ve Žďárci začalo už v roce 1764 v selském stavení č. p. 5 Na Řekách, v dolní části obce u řeky Libochůvky. Už za rok však škola pokračovala ve vlastní budově, což byla – podle zápisu ve školní kronice – „bouda dřevěná o jedné místnosti a kůlně“, přičemž ta místnost byla zároveň prostorem pro výuku i bytem pro učitele.

Do Žďarecké obecné školy nepochybně docházel z lesní samoty u Víckova (asi 2,5 km) také syn Anny Pammrové František, který sem jako prvňáček byl přiveden někdy mezi roky 1897 a 1899. O Anně Pammrové se ve žďarecké školní kronice dočteme jen toto: „Ve Volánkových postavila pí Anna Krohová dřevěné vzdušné letní byty pro sebe i hostě cizí“ (zápis z roku 1899).

Současná Škola Václava Havla na návsi tedy fyzicky není tou školní budovou, do níž Václav Havel chodil, nýbrž Žďareckou školou ve smyslu hlubšího, duchovního významu z hlediska společenského a kulturního vývoje nejen Žďárce, ale i dalších obcí v okolí.

Budova, v níž je současná škola, byla postavena na místě zbořené obecní pastoušky v roce 1907 jako obecní dům (radnice). Už tehdy zde byl obecné škole poskytnut prostor pro čtvrtou třídu, která však byla v době 1. světové války pro nedostatek učitelů zrušena. Po válce byla obnovena, avšak jen na dva roky, neboť 15. listopadu 1920 došlo k významné události: byla založena a v radnici umístěna škola měšťanská (občanská), do jejíž první třídy se během prvního dne po vyhlášení zápisu přihlásilo přes sto žáků. Pro srovnání: ve školním roce 2013 – 14 je v celé škole jen 97 dětí, což je přibližně polovina počtu v obecné škole z 18 – 19. století. Dnes jsou děti rozmístěny do sedmi tříd, což vzniklo spojením druhého a čtvrtého a třetího a pátého ročníku.

K setkání 21. června 2013 paní ředitelka zvolila jednu z prosluněných tříd v prvním patře. Na úvod nás seznámila se základními údaji o současné škole a s událostmi, které novému pojmenování předcházely, se zaměřením veškeré činnosti školy na etiku a vzájemné vztahy a zdůraznila i důležitost spolupráce s obecním úřadem a občany. Pak navázal starosta V. Štěpánek, z jehož rovněž příjemně poslouchatelného projevu bylo zřejmé, že důvěra a ochota ke smysluplné spolupráci – především ku prospěchu školu navštěvujících dětí, jejich pravidelnému poznávání sebe i světa – je zde opravdu viditelnou motivací, a to

i při vědomí nutnosti vyrovnávat se s překážkami na cestě za společnou vizí.

Pak následovalo vystoupení tzv. interaktivní tabule: žák osmé třídy si připravil prezentaci na téma Hora Květnice u Tišnova a žákyně téhož věku životopis Anny Pammrové. Pro oba to viditelně byl náročný a odvážný výkon, za nějž je paní ředitelka pěkným způsobem pochválila, a my ostatní jsme rádi zatleskali. Dále byla o „pár slov“ o svém dávném zdejší působení požádána již zmíněná paní učitelka Marienka Brichtová, kterou její učitelské poslání na žďáreckou školu přivedlo znovu jako důchodkyni. Ke vzpomnutí na ještě dávnější čas válečný a předválečný – ve vztahu ke Žďárce, zdejší školám, k Venouškově Havlovi a jeho rodině s návštěvami na Havlově – jsem byla vyzvaná já a můj bratr Ivan. Tato část Setkání byla ukončena požehnáním, které vyslovil a výkropem doprovodil pan farář Marián Kalina.

Dále nám byla nabídnuta prohlídka školy a posléze volné popovídání s občerstvením na zahrádce hospůdky U Sudu, přiléhající ke sportovnímu areálu na okraji obce směrem k Víckovu. Tam jsem se potkala s několika místními občany: dětmi a vnuky mých dávných zdejších spolužáků – vrstevníků. Ještě před tím jsem však ve sborovně prožila krásné osobní setkání a zavzpomínání s paní učitelkou Brichtovou (původně Maloňovou, provdanou za zdejšího občana B. Brichtu) a Evou Šulcovou, zdejší rodačkou, která téměř po celý svůj učitelský život působila na zdejší škole jak úspěšná češtinářka, vyhledávaná ještě jako důchodkyně pro soukromé doučování.

K dalšímu popovídání mne pozvala paní ředitelka do své ředitelny. Dozvěděla jsem se hodně důležitého a zajímavého jak z její dřívější učitelské cesty, tak i o tom, co předcházelo pojmenování školy po Václavu Havlovi a také o představách do budoucnosti. Ve škole teď má děti od 3 do 15 let. Součástí školy je totiž i „mateřinka“ a paní ředitelka si hluboce uvědomuje svou osobní zodpovědnost nejen za obsah povinného školního vzdělávání, ale taky ještě náročnější práci při výchově v nejširším slova smyslu. Ví, že tu jde o průběžnou účast při kultivaci vývoje jednotlivců i vzájemných vztahů mezi dětmi a učiteli, to vše ve spojení se správným chápáním vlastních i cizích práv i povinností.

Tyto myšlenky si společně zformulovali i v Chartě školy, která má tři sedmibodové části – pro učitele a pro žáky. V obou částech se 1. bod týká „práva na pravdu“, dále například ve 4. bodě chtějí učitelé „vést žáky k uplatnění jejich individuality, tvořivosti a samostatnosti“ a žáci si budou „vážit svých spolužáků, učitelů a rodičů“, „ve volném čase se budou chovat tak, aby neohrožovali sebe, ostatní lidi ani zvířata a nebudou ničit a znečišťovat přírodu a okolní prostředí.“

„Právo na pravdu“ a „rozvoj etických hodnot“ jemně, avšak zřetelně vyjadřuje souznění se základními hodnotami života i písemného díla Václava Havla. Školní děti jsou s nimi programově seznamovány a pečlivě vyhrané citáty byly v červnu nabídnuty k zamyšlení na vývěsce před školou.

Nápis „Mateřská škola a základní devítiletá Škola Václava Havla“ je vyveden pěkně do obloučku nad vstupními dveřmi obyčejnými psacími písmenky hnědé barvy na béžové omítce. Vpravo od vchodu je pamětní deska Anny

Pammrové (od akademického sochaře Petra Bortlíka), jejíhož odhalení se účastnila naše Společnost Anny Pammrové v červnu 2000 při 140. výročí spisovatelčina narození a 55. výročí jejího úmrtí. Hlavním řečníkem byl básník Jiří Kuběna, který se na počátku 50. let 20. století setkával s Václavem Havlem a dalšími „šestatřicátníky“ na Havlově. Ke slavnostní náladě pak významně přispěl Chrámový sbor z Jaroměřic nad Rokytnou pod vedením sbormistra a ředitele školy Otokara Březiny pana Šabackého.

Vlevo od vchodu je portrét Václava Havla – jeden z typických z doby jeho prezidentování.

Před školou je pěkně upravený parčík, okna jsou plná květin, na vstupních dvéřích si přečteme jména a telefonní čísla všech učitelů. Školní budova stojí na návsi: říkali jsme „na Žďárci“ nebo krátce „navrchu“ – na rozdíl od obecné školy, která byla „Na Řekách“, tedy „dole“ u kostela, Valíkova mlýna a pily, to vše v údolí Libochůvky.

Škola Václava Havla míří čelem k jihozápadu přes řeku Libochůvku k přiškoleným obcím Rojetín a Borovník, na západě jsou další přiškolené obce

Vratislávka, Vidonín a Radňoves, na severu Víckov a bývalý Havlov, kde Václav Havel trávil volný čas s rodiči a bratrem od svého narození do 17 let života (pak jim bylo vše násilně zabaveno a posléze zcela zničeno). Za nepřístupným skalnatým údolíčkem však existuje rodinou Hubálkových stále pečlivě udržovaný Pammrov s oběma zděnými domky a zahradou, kde Anna Pammrová prožila 46 roků až do své smrti 19. září 1945.

Pod Víckovem, Havlovem a Pammrovem teče Bobrůvka, většinou mezi prudkými, skalnatými svahy, na nichž jsou zbytky gotických hradů Víckova a Košíkova. U řeky býval Šafránkův mlýn, přístupný pro povozy jen z opačného levého břehu od Drahonína. S jeho majiteli udržovala přátelské vztahy rodina Havlova i Anna Pammrová. Byli to nejbližší sousedé, k nimž z pravého břehu vedla jen kamenitá pěšinka obtížně schůdným svahem a pak přes úzkou lávku nad splavem, u něhož se odděloval mlýnský náhon, po žďárecku „struha“. Těmi pěšinkami přicházely za mých žďáreckých dětských let do naší školy i děti z Drahonína a já si dodnes při potulkách těmito končinami s obdivem představuji, jak to mohly zvládat.

Inu, byla tehdy „jiná doba“, s jiným způsobem života v podmínkách dnešním dětem i jejich rodičům citově i myšlenkově už jen těžko přístupných. Mají-li však správně rozumět přítomnosti a zodpovědně spolutvořit budoucnost, je poznání minulosti velmi potřebné. Vědomí těchto nejrůznějších souvislostí vystupuje velmi živě při četbě žďárecké školní kroniky. Školou zde od roku 1764 prošly stovky dětí a desítky učitelů. V kronice jsou zápisy nejen o nich, ale i o úrodě či neúrodě na polích i v zahradách v závislosti na počasí a celkově na většinou velmi těžkých životních podmínkách místních obyvatel i z různých míst pocházejících učitelů – to vše v návaznosti na politickou, hospodářskou a kulturní situaci státní i světovou.

Anna Pammrová a Václav Havel přistupovali ke zkoumání a charakterizování světa osobitým způsobem, podstatu jejich poslání, které naplnili do maximální hloubky, byla však stejná: byla to cesta pravdy a opravdové duchovní lásky člověka k člověku i ke všemu ostatnímu živému zde na Zemi tady a teď i v budoucnu. Ideje jejich života a díla kéž doprovázejí na všech cestách Žďáreckou školu Václava Havla a její absolventi naplnění tímto duchem kéž zde přijaté myšlenky rozesou do širého světa a vždy ať se světem opracování rádi navracují sem domů, do stále kouzelných, naději povzbuzujících míst mezi Libochůvkou a Bobrůvkou.

ZA ALMOU KŘEMENOVOU

Růžena a Vlastimil Otáhalovi

Každoročně se vypravíme do některého místa spjatého s životem Anny Pammrové. Letos jsme si vybrali Velké Meziříčí. Chtěli jsme najít hrob Almy Křemenové. Zapálit na něm svíčku. Zavzpomínat na ženu, která s básničkou prožila její poslední chvíle života. Pečovala o ni. Zařídila její pohřeb. Získala peníze, za které nechala na hrobě své tety postavit pomník. Uspořádala spisovatelčinu pozůstalost. Zápisy z deníků doprovodila svými komentáři a sestavila její životopis.

Tak jsme 15. srpna t. r. nasedli do vlaku a jeli. Ve Velkém Meziříčí u tabule s plánem města jsme zjistili, že jsou zde hřbitovy dva. Od místních jsme se dozvěděli, že ten na okraji města je používán od roku 1945. V tu chvíli se na nás usmálo štěstí. Starší manželé nám nabídli, že nás na hřbitov zavezou. Nemuseli jsme šlapat něco přes kilometr pěšky.

Na hřbitově jsme marně hledali informaci o správci. Znovu nám poradili místní občané. Správcem jsou Technické služby města. Vypravili jsme se do kanceláře služeb. Přivítala nás příjemná paní. Sdělila nám neočekávanou zprávu. Hrob Almy Křemenové a její matky Eleonory byl zrušen. Neměl kdo platit poplatky. Zeptali jsme se, zda místo hrobu paní Almy bylo pronajato někomu jinému. Řekla, že nikoliv. Plocha hrobu je zatravněna. Nabídla nám plánec hřbitova. Vyznačila na něm místo bývalého hrobu. Na hřbitově jsme našli oddělení M. V řadě XIX pak zatravněný prostor. Zapálili jsme svíčku. Postáli jsme. Bylo nám velice, velice smutno.

Uvědomili jsme si, že již neplatí slova paní Vlasty Urbánkové: „*Vzpomínky na vzdělanou a kultivovanou ženu žijí stále především ve Velkém Meziříčí...*“ Paní Alma věnovala své nejlepší duševní a tělesné síly výchově mladé generace města a okolí. Nenašla se v něm jediná instituce, která by ve svém rozpočtu nalezla peníze na zaplacení nájmu za její hrob. Opravdu smutné.

NAŠI ČTENÁŘI DOPORUČUJÍ

Ve 30. čísle Literárních novin z 26. července 2013 v rozhovoru s bratry Reynkovými položila Klára Židková tuto otázku: Proč jsou básně a grafiky Bohuslava Reynka stále aktuální?“ Bohuslavův syn Jiří odpověděl: „Podle mne proto, že jeho dílo je velice poctivé a ryzí. Nepsal nic, co nemusel. Nepřekládal, co nechtěl. Neohlížel se na módy a úspěchy. Tkví to asi v jeho poctivosti až nectížádosti.“ Pravdivost těchto slov potvrdí i naše dvě ukázky z díla Bohuslava Reynka.

Klanění svatých Tří Králů

Sotva jest na světě obrázek spanilejší než skupina svatých tří Králů u Jeslíček, z nichž jeden jest bílý, druhý snědý, třetí černý, dva s dlouhými bradami a třetí bez vousů, všichni v rouchách drahými kameny posetých, a klečí v chlévě na slámě kol Robátka a svaté Panny mezi volem a oslem, se svatým Josefem v pozdálce, který neví dobře, co se to děje, ale jest pln radosti čistého a hlubokého snivce. A jsou zde rozloženy dary, zlato, kadidlo a myrha, a jest zde osm srdcí, a každé jinak zpívá oslavujíc Otce, osm rozmanitých ptáčat hlaholí hájem pokoje. A háj pokoje se rdí ranními červánky a srdce Ježíškovo zpívá v stromě nejvyšším a je to marhaník muk; zatím však nikdo o tom neví, a píseň srdce Ježíškova nic o tom nepraví, ale chválí Ducha, z kterého byl počat, mléko Panny Marie a Josefovu prostotu a útrpnost hovádek a vítu, naději a lásku Králů Mudrců. A tato píseň je tak slastná, že Kůrové andělští se shlukli kol jeskyně v přemocnou, průhlednou a rozvětvenou věž, aby píseň nepronikla k ostatním lidem, poněvadž by potom příliš mnozí umírali tesknoutou.

Báseň v próze je ze sbírky „Rybí šupiny“ vydané nakladatelstvím Vyšehrad, Praha 1990 společně se sbírkami „Rty a zuby“ a „Had na sněhu“.

Advent u nás

Zima jde, záhadná vrátná,
na kamenný práh síně,
lem lesa, na jeskyně
prostírá plátna.

Na stoly staví květ stínu
a lampy kvítek žhavý,
jenž září do dálavy,
zve na hostinu

snů, jimž jak věků kniha
pole se otvírají.
Vítr, jenž radost rád tají,
s povzdechem desky zdvíhá.

Mraky se vysypaly,
vážná se vylila záře
na vozy, na trakaře
a na žaly.

Zima jde do Betléma,
kadidla, myrhy a zlata,
buchet a beránek nemá,
s plenami chvátá.

Průvodce nemá ni svědka,
sama se nakloní k Dítku.
Kdo se s ní na cestě setká,
uzří jen jíní a snítku.

Báseň je z výboru „Zima jde do Betléma“ Z tvorby Bohuslava Reynka
uspořádal jeho syn Jiří Reynek. Sbírka vyšla již ve dvou vydáních.
(1. vydání Zlín 1995, 2. vydání Svitavy 2002, vydal ing. Pavel Sejkora Trinitas.)

Vybral a doporučuje Vlastimil Otáhal

SETKÁNÍ V PODZIMNÍM SADU

(Pozdrav k překvapivému výročí)

Vlasta Urbánková

Událost, k níž směřujeme, bude připomínána až na konci prosince. Ale vzhledem k tomu, že už úvodník byl laděn podzimně, vybavuje se v této chvíli vzpomínka na jeden z letošních podzimních dnů, který byl pro osobu píšící tyto řádky zcela výjimečný.

Stalo se nepsaným pravidlem, že ti z přátel, k nimž jsem postupem času získala bližší vztah, dříve, nebo později poznali prostředí mého domova. A nejen to, setkání s nimi pod lípou a mezi stromy se stalo jakousi vstupenkou do klubu přátelství trvalého. Bytost, k níž se nyní v duchu obracím, představuje ojedinělou výjimku - známe se víc než deset let a v letošním podzimu vešla do starého sadu u ještě staršího mlýna poprvé. Den to byl podzimně větrný, výrazné ochlazení způsobilo, že díky mimořádné viditelnosti doslova každý barevný list odrážel v linii své středové rýhy slunce. Nebylo za potřebí hledat neobratné výrazy pro mnohobarevné vlání v korunách starých stromů, když podzimní zázrak zachytil na poetickém plátně básník Karel Toman:

*Rozmarný zlatník listy vytepal
ze zlata, bronzu, ze zamžené mědi...*

Když už je zmínka o malířském plátně, pak stačí pouhý krok a dotýkáme se obrazu. Má tiziánově zbarvený rám a pozadí zcela souznící s odstíny na básnickově paletě. Když jsme vešli s Alenou Blažejovskou a jejím rozhlasovým průvodcem do zahrady těsně přiléhající ke mlýnu, paní redaktorka poodešla s fotoaparátem až k prvním nachýleným kmenům a téměř se dotýkala skloněných ještě neopadaných větví. Zdálo se, jako by vstupovala do obrazu. Byla to doslovná obdoba výtvarných kompozic Jana Preislera, na nichž příroda a křehce secesní ženská postava splývala se štíhlými stébly trávy nebo stonky květin. Byl to okamžik hodný jak básnickovy fantazie, tak malířova štětce.

Ano, měli jsme před sebou natáčení, které se díky osvědčené profesionalitě naší rozhlasové přítelkyně uskutečnilo a za jejího nemalého úsilí při konečné verzi dvoudílné reportáže dostalo k posluchačům Zelného rynku na přelomu října a listopadu. Poté následovala řada ohlasů lidí od našeho mlýna značně vzdálených- například z jižních Čech - i mých spoluobčanů také ze sousedních vesnic. Ráda jsem s nimi komunikovala telefonicky nebo osobně - byli to často dlouhé rozhovory obsahující mnohé informace, někdy celé historie rodů nebo tragické osudy členů rodin - velmi často vojáků padlých v první světové válce. Tehdy jsem si znovu uvědomila, jaký dopad má rozhlasové vysílání na sblížování lidí, těch vzdálených a třeba i sousedů, o nichž jsem mnohé nevěděla.

A je tu zvláštní symbolická souvislost. Alena Blažejovská vstoupila do letošního jubilejního rozhlasového roku též jako jubilantka. Rozhlas je o čtyřicet let starší, prosincové výročí je však velmi překvapivé, ale nemáme na mysli jen její mladistvý vzhled. Měla by následovat především naše spolupráce na

pammrovských tématech a charakteristika rozhlasového rukopisu jejich autorky. V tomto případě odkazují na minulé číslo věstníku. Místo potištěných stran vidím před sebou znovu ten starý sad s kobercem vadnoucí trávy, cítím chladný, ale svěží vítr cuchající rusé vlasy stromů. Vidím též rusovlasou dívku s fotoaparátem. Zažila jsem dlouhou řadu setkání s Alenou Blažejovskou, převážně pracovních. A bylo to hlavně její pracovní zaneprázdnění, které odsunulo setkání v mlýnských zahradách i uvnitř starého domu až za hranici deseti let. Naše přátelství neztrácelo sice na síle, ale ten, kdo projde prostorem pod stařenkou lípou, patří pevně k mému domovu.

Letošní podzim beznadějně ztracený pod rozbředlým sněhem byl výjimečný. Příroda často tak krutá rozestřela nad naším krajem oponu hodnou královských divadel. Jak se tleská hercům po výborném výkonu, tak my tleskáme Aleně Blažejovské a neseme ji alespoň pomyslnou kytici toho nejbarevnějšího podzimního listí. Že je v kalendáři prosinec, to nám snad bude prominuto.

*Hrací stůl (klaviatura) opravených doubravnických varhan
(foto Miroslav Cecava)*

VARHANY V DOUBRAVNÍKU

Miroslav Cecava ml.

Kolem roku 1230 založil Štěpán z Medlova, první známý předek pánů z Pernštejna, v Doubravníku ženský klášter. V klášterním areálu stál kostel sv. Kříže a kostel nebo spíše kaple sv. Františka.

Dnešní tolik obdivovaná krásná mramorová stavba je třetím kostelem na území městečka Doubravníka. V roce 1535 zahájil stavbu kostela Jan z Pernštejna a plnil tak přání svého otce Viléma z Pernštejna. Stavba byla dokončena až v roce 1557, ale již v roce 1548 plnila funkci hlavní rodové hrobky. Kostel byl vysvěcen olomouckým biskupem Stanislavem Pavlovským v roce 1583.

Velmi cenné a vzácné barokní varhany v Doubravníku zhotovil roku 1760 věhlasný brněnský varhanář Jan Výmola st. (*1722 Ptení, †1805 Brno).

Byl pokračovatelem brněnské varhanářské školy založené na počátku 18. století varhanářem Jan Davidem Sieberem (†1723), jehož žákem byl Antonín Richter (1688-1765), u kterého se vyučil v letech 1744 - 1748 Jan Výmola. Výmola pocházel z Ptení, kde se narodil roku 1722. Od Výmoly je doloženo na 30 varhan a pozitivů. Největší dochované varhany jsou v Dubu (1768), dvoje menší v Mikulově, v rakouském Heiligenkreuzu a ve Stronsdorfu. Positivity se dochovaly v Krásném, v hradní kapli hradu Pernštejna a v Moravském zemském muzeu (původně z kláštera ve Žďáře). Ostatní Výmolovy varhany zanikly nebo z nich zbyla jen skříň (Hranice, Vranov u Brna). Zatím jediným vzorně restaurovaným nástrojem Jana Výmoly jsou varhany ve Stronsdorfu (asi 6 km od Laa), které sem byly přeneseny již v polovině 18. století ze Säusensteinu. Jeho první práce jsou doloženy v Rakousku. Snad ještě jako tovaryš postavil roku 1746 chórové varhany pro cisterciácký klášter v Heiligenkreuzu. Již jako mistr postavil roku 1749 jednomanuálové varhany pro klášter v Säusensteinu. V té době se usadil v Brně, kde v roce 1750 získal měšťanské právo a byl všeobecně ceněným varhanářem. Jeho dílem vyvrcholilo barokní varhanářství na Moravě.

V celé ČR je pouze několik málo podobných varhan z 18. století v tak originálním stavu jako v Doubravníku. Tyto varhany jsou po technické a umělecké stránce nejlépe dochovaným nástrojem Jana Výmoly, protože jeho varhany v Dubu byly částečně pozměněny v romantickém duchu. Doubravnické varhany patří k nástrojům střední velikosti. Varhany mají celkem 18 rejstříků na dvou manuálech a pedálu. Jejich vrcholně barokní zdobená skříň kupodivu dokonale zapadá do pozdně gotického interiéru kostela.

Varhany jsou mechanické, což znamená, že hráč ovládá stiskem klávesy ventil, kterým se přivádí stlačený vzduch do píšťal. Tento systém umožňuje nejcitlivější spojení hráče s výsledným zvukem a je ideální pro umělecký přednes. Kromě jednoho rejstříku jsou všechny rejstříky původní a původní jsou i vzdušnice, na kterých stojí píšťaly. Původní je také všechno mechanické ústrojí a soustava měchů. Výmolovy varhany v Doubravníku jsou tedy nejen hudební, ale i technickou památkou evropského významu.

Po zhruba 250 letech provozu však na základě průzkumu bylo prokázáno, že jejich stav byl natolik alarmující, že bude nutné udělat generální opravu, která by zajistila jejich další životnost a to bez dalších nutných zásahů a oprav minimálně na dalších 100 let.

Restaurování varhan začalo roku 2006 a to restaurováním varhanní skříně. Pouze ta byla kulturní památkou. Restaurování skříně provedla skupina

restaurátorů pod vedením akademického malíře a restaurátora Mário Krále z Brna.

V roce 2007 byl pak celý nástroj prohlášen kulturní památkou a na podzim téhož roku mohl být přibrán k restaurování tedy i varhanní stroj. Prací byla pověřena po výběrovém řízení dílna špičkového varhanáře - restaurátora MgA. Dalibora Michka ze Studének u Jihlavy. Varhanní stroj byl drasticky napaden červotočem, takže hrozilo zřícení dřevěných pišťal a znehodnocení ovládacího systému. Nejprve byly restaurovány měchy, dále následovaly rejstříky. Ty byly postupně odebírány tak, aby varhany mohly doprovázet bohoslužbu co nejdéle. V roce 2009 byl nástroj rozebrán celý, a proto restaurované varhany dočasně při bohoslužbách zastoupil zapůjčený pozitiv od řádových bratří Paulánů z Vranova.

Restaurování proběhlo až do takových detailů, jako bylo např. nahrazení horní vrstvy klaviatury opětovně dřevem z šejřiku. Šejřikové dřevo na povrchu pišťal identifikovali dendrologové z Mendelovy univerzity v Brně na základě starých vzorků. Pokrytí kláves tímto druhem dřeva je méně obvyklé a zjištění bylo pro varhanáře překvapující. Restaurování trvalo 7 let a přišlo zhruba na 4,3 mil. Kč.

Po restaurování byly varhany požehnány při slavnostní mši svaté v sobotu 11. května 2013, kdy mši svatou celebroval Mons. Mgr. Jiří Mikulášek, generální vikář naší diecéze. Zpěvem ji ozdobila Capella Moraviae pod vedením RNDr. Josefa Gerbricha, Na varhany zahrál a zpěvem doprovodil MgA. Ondřej Můčka, diecézní organolog, absolvent významné hudební a výtvarné školy v rakouském městě Graz.

Po mši svaté pak program pokračoval besedou s restaurátorem panem Daliborem Michkem, Prof. Dr. Jiřím Sehnalem a s členy komise pro restaurování varhan pro širokou veřejnost v místní sokolovně. Beseda byla doplněna zajímavou videoprojekcí nejen o doubravnických varhanách.

Dle smlouvy a tradice patří mimo jiné varhanáři naturální odměna – víno v takovém množství, kolik se ho vejde do největší pišťaly – subbasové hrubé „C“. Proto si Dalibor Michek mohl odvést na závěr besedy tolik lahví, že se mu skoro nevešly do jeho automobilu.

Kvalita jeho práce je nyní kladně hodnocena odborníky v celé Evropě. Materiálová, a proto i zvuková podstata doubravnických varhan je dochována v původním stavu i po restaurování. Tuto skutečnost potvrdili organologové z Rakouska i z Německa. U většiny tzv. historických varhan docházelo často v průběhu doby k nešetrným opravám a výměnám. Díky tomu, že od svého vzniku nebyly doubravnické varhany přestavěny a nebylo do nich nijak výrazně zasahováno, tak si tedy zachovaly svůj původní krásný měkký barokní zvuk.

Není proto náhodou, že se s doubravnickými varhanami počítá v programu festivalu Conventus Moraviae, který neměl v okruhu svého působení žádné takto kvalitní historické varhany pro interpretaci staré hudby, která je stálou součástí jejích koncertních cyklů.

Varhany v Doubravniku najdou využití i pro speciální varhanní kurzy stylové hry na historických českých varhanách.

Také se jistě stanou zajímavým turistickým cílem, který by mohl přilákat

i mnoho zahraničních turistů, jak ukázaly zkušenosti především od našich rakouských sousedů. Zároveň budou reprezentovat i přístup současné české památkové péče k varhanám a zejména úroveň naší restaurátorské práce v této oblasti.

V květnu příštího roku provede p. Martin Poruba varhanní koncert, při kterém bude představena první nahrávka doubavnických varhan na CD, natočená v létě tohoto roku. Martin Poruba - rodák z Bystřice nad Pernštejnem, vystudoval hru na pozoun na konzervatoři v Ostravě a hudební vědu v Praze, v emigraci ještě varhanní hru na Musikhochschule v Mnichově, kde dnes přednáší řadu hudebně teoretických disciplín. V 90. letech byl dómským varhaníkem v Praze, po opětovném návratu do Německa je varhaníkem ve Freisingu a věnuje se také koncertní činnosti.

Tyto práce bylo možné uskutečnit pouze díky velké podpoře a pochopení Ministerstva kultury, farnosti Doubravník, Městyse Doubravník, vedení Jihomoravského kraje, ale i díky mnoha dárcům nejen z řad občanů Doubravníka.

V neposlední řadě je třeba poděkovat Ing. Barboře Šenkyříkové, která díky svému zapálení pro věc, stovkám hodin práce kolem varhan místo volného času, a také díky svému lidsky osobitému a citlivému přístupu ke všem lidem zapojeným do tohoto díla, tomuto dílu zásadně napomohla až do zdárného konce vč. korekce tohoto článku a vyškrtnutí tohoto posledního odstavce, který jsem bohužel již bez jejího vědomí musel nyní opět vrátit zpět.

*Pohled z kostelní lodi na opravené varhany
v kostele Povýšení svatého Kříže v Doubravniku
(foto Miroslav Cecava)*

ANNA PAMMROVÁ NA STRÁNKÁCH SEDMÉ GENERACE (7 G)

Helena Pernicová

Anna Pammrová proniká do tištěných médií! To je samozřejmě poněkud laciná nadsázka, ale obsahově přesto ne zcela nepravda. O životě „žďárecké poustevnice“ bylo svého času referováno v Mladé frontě a Rovnosti, seznámit se s jejími myšlenkami mohli čtenáři Tvaru a Hostu a psalo se o ní i ve společenských časopisech typu Vlasta.

Před dvěma lety se na nás obrátily redaktorky Instinktu, objemného, leskle reprezentativního magazínu životního stylu, a požádaly nás o spolupráci, zejména o kvalitní portrétní fotografie Pammrové, takové, které by snesly otištění se velkým formátu a na křídovém papíře. Sice jsme si asi v duchu pomysleli, zda by se Anna Pammrová chtěla octnout v sousedství lidí ze šoubyznysu, zpěváků modelek a pohledně svalnatých sportovců, ale rozhodli jsme se být otevření a vstřícní a přes časovou tíseň, během víkendu, jsme vhodné fotografie našli. Dokonce exkluzivní, jinde ještě neotištěné. Když jsme po čase poštou dostali příslušné číslo časopisu, byli jsme výsledkem i celým číslem časopisu příjemně překvapeni.

Jak jsme se nyní dozvěděli, právě díky tomuto článku se Anna Pammrová letos dostala (konečně) také do společensko – ekologického časopisu Sedmá generace (7. G). Protože nás zde uveřejněný text zaujal, vstoupili jsme do osobní korespondence s autorkou a zeptali se na její motivaci a vztah k Anně Pammrové. „*Poprvé jsem se o Anně Pammrové náhodně dozvěděla z článku v časopisu Instinkt tuším před dvěma až třemi lety. Její osobnost mě velmi zaujala, vlastně až uchvátila*“, píše Barbora Božková, studentka environmentalistiky a žurnalistiky z brněnské Masarykovy univerzity. „*Myslím, že myšlenky a postoje Anny Pammrové jsou v mnohém aktuální i dnes, ať už se týká ochrany přírody, vegetariánství, genderových otázek, udržitelného životního stylu, soběstačnosti, ale také pokory a víry v něco hlubšího, než je konzum a hromadění majetku a pozemských statků. Zajímám se o osudy neprávem pozapomenutých českých myslitelů a myslitelek, obzvláště pak těch, kteří a které akcentovali ve svých pracích otázky životního prostředí, práv zvířat apod. Domnívala jsem se tedy, že článek o životě, díle a myšlenkách Pammrové by neměl chybět v rubrice Zelené srdce, kterou Sedmá generace věnuje právě významným (a často málo známým) Čechům/Českám a Slovákům/Slovenkám, kteří a které - zjednodušeně řečeno - "mysleli zeleně"*“, pokračuje pravidelná spolupracovnice redakce 7. G.

Pro svůj článek s názvem „Procházení se bez vzpomínek liduprázdným lesem“ (3 / 2013, s. 18 – 22) pročetla všechnu běžně dostupnou pammrovskou literaturu a také její básně, které ji okouzly originálním jazykem a ze kterých několikrát cituje. Článek má chronologickou, na životním příběhu Anny Pammrové stavěnou kompozici, ale předkládá i autorčiny vlastní závěry a hodnocení. V souladu se zaměřením časopisu si všímá především ekologických aspektů v nejširším smyslu. *Sedmá generace není příliš známým časopisem, zejména proto, že není nabízen v běžné distribuční síti, nevidíte ho v přihrádkách*

novinových stánků. Koupit si ho můžete v některých knihkupectvích, v Brně například v ACADEMII nebo v prodejně Kanzelsberger, v některých ekologických centrech a v centrech zdravého životního stylu. Nebo samozřejmě můžete být jeho předplatiteli, čímž napomůžete jeho finanční stabilitě a další existenci. Časopis vychází 6x ročně, již od roku 1997 a v roce 2011 tedy rekapituloval dvacet pět let své existence. Jeho vydavatelem je od počátku brněnské Hnutí Duha, naše přední a respektovaná ekologická nezisková organizace. Environmentální témata časopis pojímá široce, ve filosofických, společenských a kulturních souvislostech. Jednotlivá čísla zároveň nejsou pouhou mozaikou příspěvků, ale zpracovávají a reflektují různé úhly pohledu na zvolené ústřední téma.

STAROSTA FRANTIŠEK MÜLLER A MÜLLERŮV DŮM

Během listopadu byla v Muzeu města Tišnova k vidění zásadní výstava této sezóny nazvaná „*Starosta František Müller a Müllerův dům*“. Její autorkou a kurátorkou je Valeriana Kallabová, jejíž babička byla jedním z osmi dětí starosty Müllera, a ona sama atmosféru domu poznala během dětských prázdninových pobytů. Výstava je unikátní množstvím nově shromážděných dokumentů, fotografií, obrazů a dobových předmětů a koncepčně dobře promyšlená. Dává tak všem návštěvníkům plastickou představu života v Tišnově na přelomu 19. a 20. století, v době, kdy se Tišnov „sebevědomě a rychle proměňoval z typické podoby C. K. maloměstečka v moderní lázeňské město“ (citováno z plakátu k výstavě). O tom jsme se mohli přesvědčit i my během společné návštěvy v den konání naší výroční schůze. Pokud jste výstavu nestihli, máte do konce prosince ještě možnost vidět její podstatnou část. Na začátku roku 2014 si také budete moci zakoupit doprovodnou publikaci, kterou Vala Kallabová právě připravila do tisku. Pro náš věstník dala k dispozici úvodní část tohoto katalogu:

KOŘENY VÝSTAVY

Valeriana Kallabová

Přípravy této výstavy mají dlouhou historii. Naše generace pravnučat Františka a Eleonory Müllerových, zvláště ti starší z nás, máme nádherné vzpomínky na řadu tišnovských prázdnin za II. světové války. V té době František a Eleonora už dávno nežili, ale jejich družný, upřímný a veselý způsob života přijala za svůj tehdy ještě velká skupina jejich dětí. Byli to babičky a dědečci, kteří naplnili svět našeho dětství. S nimi, a v tišnovské přírodě, si i naši rodiče oddechli od vážných válečných sarostí.

Po roce 1947 tento náš Tišnov zmizel – aniž zanechal otisk v paměti našich mladších sourozenců. Dům prarodičů byl „znárodněn“. Rodinky rodu, již dříve dojíždějící z Brna, Prahy, Olomouce, Zlína, odešly do světa - v r. 1947 do Ameriky, v r. 1968 do Německa a Švýcarska. Naši rodiče udržovali občasný dopisový kontakt a o rodině vyprávěli, ale během dlouhých desetiletí, rodová paměť a identita zeslábla.

V posledním desetiletí se naše generace pravnoučat starosty Müllera znovu v Tišnově schází. Zúčastňuje se i rostoucí počet dalších dvou generací. Přivedlo nás k tomu nedávné pochování zde posledních dvou matek Müllerova rodu a zdařilé vytvoření Muzea města Tišnova v r. 2011 z našeho bývalého rodového „hníзда.“ Snad i přispěla, k mé radosti, má stálá přítomnost od r. 2000 ve Štěpánovicích a v Tišnově. Díky našemu setkávání se výstava stala kolektivním dílem. Fotografie, obrazy, hračky, předměty každodenní potřeby, dokonce i původní křeslo a židle zachované v jednotlivých domácnostech připutovaly, jak ze sousedního rodového domu a z blízkého Brna, tak z Ameriky, Švýcarska a Německa.

Cílem této výstavy a jejího katalogu je připomenout - dnešním Tišnovanům, ale také nám, jeho vlastním potomkům - osobnost Františka Müllera a jeho roli v proměnách města. Intimním pohledem do životů, práce, zábavy a osudů Müllerových a v té době jim velmi blízkým Kopřivovým a Vlkovým snažím oživit představu, jak se žilo v Tišnově v zajímavém „pokrokovém“ období přelomu 19. a 20. století. K rodinnému pohledu přidávám uveřejněné informace o působení Františka Müllera ve městském výboru, jako radního a jako starosty. Též přidávám (do výstavy víc než bylo možno do katalogu) alespoň náčrt dobových tišnovských událostí. Tento náčrt opírám o důkladné prohlédnutí vzácného TišnovFotorevue a vyhledání informací a exponátů ve sbírkách Podhoráckého muzea v Předklášteří a tišnovského Sokola. Inspirujícími nálezy byly dobové fotografie, pozvánky, programy zábavných i vzdělávacích tzv. „podniků“ tišnovských spolků, publikace vydané při dávných oslavách výročí městských událostí. Tiskové prameny svých textů k výstavě uvádím na str. XX. katalogu.

Ke mně snad nejmilejšímu „pramenu“ výstavy jsem přišla teprve vloni, když byl nalezen na půdě našeho Kallabova bývalého domku v Tišnově. Prostá velmi zaprášená kazeta z přírodního dřeva mně při otevření brala dech. Byla to kazeta památek starostovy dcery Pavly, naší báby Kallabové, která s námi o prázdninách mého dětství pobývala v Tišnově. V kazetě bylo zachováno bohatství památek, pečlivě roztríděných na skupinky svázané obyčejnými nitkami a označené jejím rukopisem. Mezi nimi byly její „upomínky na mé rodiče, matčiny dopisy po tatínkově smrti, stránky z památníku, dopisy Valiny od jeho matky a otce, program Jiřího přednášky po návratu z Jižní Ameriky, pohlednice z míst, které jsem sama navštívila, telegramy.“ Kazeta vydala důležité informace i zajímavé exponáty do výstavy. Do katalogu se ovšem všechno dodat nemohlo! Návštěvníci jistě vzpomenu na vitrínu památek ze svatební cesty r. 1902, vlakové

jízdenky, hotelové účty, vizitky obchodů – vše s výtvarnými secesními podnikovými hlavičkami.

Připojuji se ke všem poděkováním za spolupráci laskavým jednotlivcům a institucím vyjádřeným Tomášem Rybníčkem, vedoucím Muzea města Tišnova. Jemu hluboce děkuji zvláště za citlivou výtvarnou prezentaci a organizaci výstavy a katalogu a též jeho mimořádnou trpělivost se vším, co přípravy doprovázelo. Profesorce Vlastě Urbánkové a PhDr. Josefovi Zacpalovi srdečně děkuji za poznámky k mému textu.

Vlastní práci na výstavě věnuji s úctou paměti Františka a Eleonory Müllerových.

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ SPOLEČNOSTI ANNY PAMMROVÉ K 31. 12. 2013

Příjmy celkem	6 130,- Kč
Pokladna k 31. 12. 2012	14 459,- Kč
z toho příspěvky členů	5 650,- Kč
prodej knihy Dopisy	480,- Kč
Výdaje celkem podle účtů číslo 1/13 – 26/13	10 550,- Kč
Pokladna k 31. 12. 2013	10 039,- Kč

Vypracovala: Jana Krytinářová

Kontrolovali revizoři účtů: Marie Minaříková, Jarmila Ondrová

***Společnost Anny Pammrové děkuje všem svým příznivcům,
Městskému úřadu Tišnov, Muzeu města Tišnova,
a Podhoráckému muzeu v Předklášteří
za mimořádnou a vzácnou podporu naší činnosti.***

VÝZVA

Máte oblíbenou knihu?

Znáte verše, které vás oslovují v různých životních situacích? Četli jste moudrý výrok přesahující časové hranice?

Podělte se s námi, napište nám o nich! Stačí krátké upozornění v rozsahu 2 – 3 vět. Vaše typy budou použity v dalších číslech Věstníku jako krátké glosy našich čtenářů a členů Společnosti Anny Pammrové.

Kontakty písemně na adresu Vlasta Urbánková, Drásov 190, PSČ 664 24.

Těšíme se na vaše příspěvky!

Cestou do Drásova – v pozadí kopec Čebínka

Příspěvky v tomto čísle neprošly celkovou jazykovou korekturou.

**Nedílnou součástí 58 čísla Věstníku
Společnosti Anny Pammrové je Příloha č. 1**

Mezi Čebínem a Drásovem – pohled k Tišnovu

Upozorňujeme na naše webové stránky s následující adresou
<http://annapammrova.unas.cz>

Kontaktní adresy:

Vlasta Urbánková, 664 24 Drásov 190

Vladimír Chalupa, e-mail: vlado42@volny.cz

Jana Krytinářová, e-mail: krytinarovaj@seznam.cz

Toto číslo připravily: Vlasta Urbánková a Helena Pernicová

Redakční úpravy textů: Vladimír Chalupa

Za pomoc s grafikou děkuji přátelům z firmy VIAPONT s.r.o.